

20 Disput. XXIX. De ente increato ut ratione humana inuestigabili.

sit bis existere, & vt semel existere possit concurre A re ad effectiōē sui vt secundū seu alibi existentis, hoc n. miraculum et si admiratur, non enerat p̄ncip̄ p̄fūtū, tunc quia hic agilim̄ de matu rali & propria rei effectiōē aut p̄ductiōne, iū et quia illa secunda effectiōē in p̄dicto casu no tam mereut nomen p̄ductioni quām conser vationi, cum supponat rem iam existentiem.

xxxi.

Hoc ergo posito principiō sic concūdūt de monst̄atio: omne ens aut est factū, aut non factū, seu in creatu: ed non possunt c̄i entia quā sunt in vniuerso, esse factā: ergo necessariū est esse aliquod ens non factū, seu in creatu: Major est evidens cum necesse sit ex duobus contradi c̄toriis alterū cūlibet enti contineat. Minor probat, quia omne ens factū, ab alio est factū, vel ergo illū a quo factū est, est ē factū, vel non, si non est factū, datur ergo aliquod ens in creatu: quod int̄endebamus: si verò illud ē factū est, oportet ab alio esse factū, de quo vlt̄ius idem inquirendū est, & ita tandem aut fistendū erit in ente non factū aut procedendum in infinitū, aut circulus commitem tūsūn potest autem ait continuū circulus, aut in infinitū procedi, si fistendū ergo necessariū est in ente non factō.

xxii.

Declaratur & probatur prior pars minoris, vo co. n. committi circulum sī quis dicat vnam rem produci ab alia, & hanc turfū produci ab ea quā ipsa prōducerat, vel immediate, ab mediate & post multas generationes: ita n. fingere quis posset omnem rem producere ab alia distinctā à se, & nullam esse improductū. Hunc ergo circumulum dicimus ēssē impossibilē, & a quā repugnat em illi principiō, omne quod producitur ab alio producitur, sicut p̄ eadem re se ipsam producunt: nā si res vna sit ab alia a se facta mediae saltem & qualis in virtute efficit se ipsam. Item quia in re quā facit aliam supponit efficit: ergo cuam supponit quid sit facta si per effectiōē habet effector non potest esse facta a suo effectū.

xxiii.

Dices hoc argumentum confundere, tēn que facit aliam, prout existit quando illam efficit, nō efficit factam ab eadem re quam efficit, quatenus ab illa recipit effectū: nihilominus tamen intelligi posse, rem illam quā alteram efficit, amittere illud ēssē quod tunc habuit, & tamen postea reproduci, vel ab eadem re quam ipsa fecerat, vel ab aliquo effectu eius, vt v.g. inter homines patrē mor tuini regenerari a filio, aut auctiū a nepote, aut pronepote, aut post centesimam generatiōnē: ita enim facile philosophari poterat Pythagorici, qui reuerterent eisdem aīas ad corpora existimatā.

xxiv.

Verūtamen etiā hāc non habet locum, ni si simul adiungatur processus in infinitū, nam vel in illis circuitis seu conuersiōibus generatiōnum situit in aliquo primo producente non genito, & de illo nullo modicō potest q̄ sicut factus ab aliquo effectu suo, quā supponit effice ante omnem suum effectū. Et tunc in illo sit argumentum, quia vel ille primus auctor generatiōnum est simpliciter non factus, & ita concludimus quod intendimus, dari, aliiquid ens simpli citer non factum: aut ille et am factus est ab alio, & de illo alio redit eadem inquisitio, quā nunq̄ sit, donec perueniat ad ens in creatu: Quād si in illis circuitis & conuersiōibus generatiōnum nunquam situit in aliquo primo generatiōne, iam

adiungitūt p̄t̄ dictū circulūm processus in infinitū, & p̄terciā multiplicantur incommo dū, sc̄ilicet, p̄p̄ naturales generationes eadē in diūtū sua reproductū, & similia, sine quā b̄ processus ille in infinitū sufficeret, si dari posset.

In causis efficientibus, earumque effictib⁹ non posse in infinitū procedi.

S Vperest ergo ut problemis alteram partem mi

A nosc̄ supra posita, sc̄ilicet nō posse procedi in infinitū in emanatione vniū entis ab alio, qđ in omni genere cauſarū demonstrauit Aristoteles lib. 2. Metaph. c. 2. Et p̄cipiā ratio effe videtur, quia ex processu in infinitū sequitur tolli omnē causālitas, quia in causis per se ordinatis posterior p̄det a priori, & omnes posteriores ab aliqua prima: sed posito processu in infinitū, nulla est primazgo nulla est causālitas. Quid alii ita exponunt, quia si procederetur in infinitū, nunquam perueniret ad effectū, eo quod infinitū pertransiri non potest. Quod vt decla: emus, supponamus hunc processum dupl̄iciter fieri posse, sc̄ilicet, vel ascendendo ab inferioribus

B causis ad superiorēs, vel ē contra, descendendo ab vniuersalibus ad proximas causas. Hoc posteriore modo evidens est, fistendum necessariū est in aliqua causa vlna, seu proxima effectū, quia alias nunquam perueniret ad effectū, nec ne intelligi potest, quid effectus prodeat in esse, & quid non proxime & immediate ab aliqua causa prodeat. Prior ergo processus suis versus est, quā difficultatem habet, quāque ad rem præsentē spectat. In hoc ergo progressu non videatur efficiāratio facta, Nam illi progressus in infinitū intelligi potest vel inter causas proximas, & magis ac magis remotas, quas vocant per accidens subordinatas, & has non oportet simul concurrere, mo nec similē efficiuntur factū, sed successione quadā, vt filius ēst a patre, & pater ab aucto, & sic de ceteris, vel inter causas per se subordinatas, quā simul, & vnaquaque in suo ordine, immediatē ē influent in effectū, vt causa prima, & secunda. Prior ergo modo videatur non repugnare, maximē iuxta sententiam Aristoteles, progediū in infinitū, quia si mundus sufficeret ab eterno, necclearis sufficeret similis processus. Hic autem processus in infinitū sufficit ad eludendam rationē factam, quia q̄libet res dicetur facta ab alia, & nunquam fistuit in re nō facta. Pēteriori autem modo enīam si daretur processus in infinitū, peruenient posse ad effectū, quia causa ita per se subordinata non operari succedit via post aliam, sed simul: hoc autem modo non repugnat infinitas causas, si sint, simul operari. Quod nō dicitur, in infinitū non posse pertransīti, verū est, quatenus hoc significat in effectuō: nā si vna post aliud numeretur, aut agat, nunquam exhaustūt ex ea parte qua infinitū est. Quod autem totum simul, vel tota multitudo cauſarū simul existentia, simul etiam agat, vel influit in eundem effectū, non est contra rationē infiniti. Deniq; qui posuerit hanc infinitam cauſarū subordinationem, negabit omnes pendere ab aliqua prima, vnde Aristoteles dum con trarium supponit, videat poterit principium.

Nihilominus evidēt (v. existit) ostēdi potest, necessario fistū ēst in aliquā prima cāno facta,

xxv.

xxvi.